

**Masterclass 'Arbeidsmarkt van de Toekomst'
Economie 071 / Blaauwberg**

Hand-out voor Derde dagdeel: 17 mei 2018

Selectie van 'evidence based practices' voor effectief onderwijs

	'Leading practice'	Toelichting en bron
1.	Preschool: spelend en talig leren van 2.5 tot 4 jaar. Breed toegankelijke en zorgvuldig uitgevoerde 'vroeg en voorschoolse educatie' heeft doorslaggevende rol in het voorkomen van onderwijsachterstand	In immigratielanden (Israël, Canada) is 'preschool' een sleutelinstrument voor integratie. Nederlands onderzoek ondersteunt dat. Maar Nederlandse preschool geldt internationaal als duur en lastig toegankelijk. Nog onvoldoende onderkenning van integratieve kracht
2.	De 'moedermavo' moet terug. De moedermavo was een voorziening voor avondonderwijs in algemene vorming, onder meer voor laaggeletterde ouders van schoolkinderen. De moedermavo heeft een enorme rol gespeeld als ondersteuning in de onderwijsrevolutie na 1968 en in de vrouwenemancipatie. Van het ooit grootschalige avondonderwijs voor volwassenen zijn in Nederland nog maar kleine brokstukken overgebleven	In de Verenigde Staten en zeker ook in 'emerging economies' als Brazilië, Colombia en Zuid-Afrika is de avondlijke gang van volwassenen naar de buurtschool ('community college') nog steeds gebruikelijk (taal, rekenen, digitalisering, ondernemerschap, gezondheidsleer). Zijn we in Nederland te vroeg gestopt?
3.	Doorlopende leerlijnen (afstemmen curricula en opbouw competentieprofiel van leerling) van vmbo-mbo-hbo.	Doorlopende leerlijnen bestaan als succesvol concept al tientallen jaren, maar toepassing is afhankelijk van allianties tussen individuele scholen en van de stabiliteit van het schoolsysteem
4.	Warme overdracht (persoonlijke begeleiding door docenten) bij de overgang van vmbo naar mbo en relevante bijbaantjes in lange pauze tussen vmbo en mbo	Schoolloopbanen zijn zeer kwetsbaar bij overgang van vmbo naar mbo (verlies ambitie, blijven hangen, twijfel over keuze van studierichting). Maar een warme overdracht vergt veel 'power' van docenten. En relevante bijbaantjes vergen goede alliantie tussen scholen en bedrijven
5.	Mentoraat en 'peergroup': jongeren leren veel van net iets oudere generatiegenoten (mbo-coaches in vmbo, hbo-coaches in mbo)	Nabij voorbeeld is het geïntegreerde mbo/hbo-laboratoriumonderwijs in Hogeschool Leiden
6.	Vroegtijdig (vanaf tien jaar) 'real life' situaties uit bedrijven het onderwijs	Basis voor veel projecten 'onderwijs-arbeidsmarkt', vooral in projecten gericht

	inhalen, dan wel leerlingen naar beroepspraktijk brengen. 'Real life' situaties in het onderwijs versterken leermotivatie ('gaan voor het eggie') en ondersteunen beroepskeuze	op beeldvorming van technische beroepen. Technolab is goed voorbeeld uit 071. Probleem is steeds organisatiegeld en capaciteit: projecten zijn tijdelijk
7.	Actieve rol van de school in de wijk (inclusief avondopenstelling, beschikbaarheid voor buurtactiviteiten. Stakeholders als politie, politiek, bedrijven en verenigingen de school binnen halen, ouderavonden bijwonen, met leerlingen communiceren. 'Giving back' programma's (korte maatschappelijke stages)	Crux is opbouwen maatschappelijk verwachtingspatroon: je leert niet voor de school, maar voor de samenleving. Standaardvoorbeeld is de Amerikaanse 'high school': opleiden voor zowel individuele competenties als voor burgerschap
8.	'Blaming and shaming' bij groenpluk. Leermotivaties kunnen zeer kwetsbaar zijn. sommige werkgevers maken daar misbruik van door 16-plussers al (fulltime) aan het werk te zetten. Na enkele jaren is hun perspectief weg. het moet staande praktijk worden dat werkgevers iedereen zonder startkwalificatie terug naar school sturen	Er zijn goede aanwijzingen dat bijbaantjes op zich niet ten koste gaan van schoolprestaties en er zelfs aan kunnen bijdragen. Bedrijven die goed nadenken over de combinatie en een vormende waarde toevoegen aan bijbaantjes (zoals McDonalds, Ahold), horen thuis in het maatschappelijk netwerk van scholen
9.	School als bedrijf: open van 8 tot 6. Docenten met eigen werkplekken en visitekaartjes. Geen leerlingbewegingen buiten school, ook niet bij lesuitval. Huiswerkcoaching op school. Huiswerk in beginsel klaar bij het verlaten van de school	Succes van vakscholen en vooral van particulier onderwijs wordt mede door deze aanpak verklaard
10.	Statusverhoging van de docent: meer professionele autonomie, minder regels en administratieve druk, docent als regisseur van onderwijsondersteuning	Finland geldt als het meest succesvolle onderwijsland in Europa. Dat succes wordt op conto van de hoge maatschappelijke status van docenten geschreven

Selectie van 'evidence based practices' bij aanpak moeilijk vervulbare vacatures

	'Leading practice'	Toelichting en bron
11.	Vergroting zoekgebied naar verwante beroepen, in combinatie met bijscholing. Met de razendsnelle differentiatie van de beroepenstructuur zijn er steeds minder 'kant-en-klare' werknemers: vraag naar korte, op werkplek gerichte scholing zal stijgen	De 'zijnstromer' in het onderwijs is goed voorbeeld
12.	Vergroting van het zoekgebied naar geografische actieradius. Kan alleen met goede bereikbaarheid. Was de achtergrond van de steun van het grote werkgelegenheidscluster aan de westkant van Leiden (bio science park) voor de light rail plannen op de oost-west as	Internationaal onderzoek toont samenhang aan tussen metropoolvorming en een beter functionerende arbeidsmarkt (schaalvoordelen). Meer specialisatie en differentiatie in de beroepenstructuur. Voorwaarde is goede ontsluiting, met name snel openbaar vervoer
13.	Internationalisering van de arbeidsmarkt, actieve werving arbeidsmigranten uit EU-landen	Is in aantal regio's in Nederland al staande praktijk. Stelt eisen aan vermogen van overheid om in huisvesting te voorzien en aan vermogen van bevolking tot 'verwelkoming' van nieuwkomers
14.	Verhoging van de 'stayrate' van internationale studenten van buiten EU	Is staand beleid in aantal onderwijssteden. Maar gevecht is gaande over regelgeving tussen bedrijven en Min EZ (pro-liberalisering van grensverkeer) en Min van SZ (bescherming 'eigen' arbeidsmarkt)
15.	Hogere studiebeurzen (weghalen noodzaak om tijdens studie bij te verdienen) voor zware studies in beta en techniek	Bleek in andere landen (onder meer Canada) effectief te zijn in verlichten tekort aan technisch talent. Stuit in Tweede Kamer tot nu toe op weerstand. Maar er is geen enkel beletsel om als regio een studiefonds in te richten
16.	Bevorderen keuze van jongeren voor tekortberoepen door modern en inspirerend 'real life' onderwijs. Technolab is er een uitstekend Leids voorbeeld van.	Al decennia zijn er projecten met dit doel. Effect van dit soort projecten is niet 'hard' aantoonbaar, maar wel zeer plausibel. De belangstelling voor academische betastudies stijgt, nu mbo en hbo nog
17.	Outsourcing, verplaatsen of beëindigen van economische activiteit waar geen mensen meer voor zijn	Is volop gaande in ict en techniek. Maar gaat natuurlijk ten koste van welvaart en economische groei.
18.	Een 'non-leading practice': schaars talent behoeden voor grillen van de conjunctuur door baangaranties vanuit een collectief (sector, banenpool)	Collectief werkgeverschap blijkt amper te werken. Uiteindelijk is een arbeidsrelatie een vertrouwenskwestie tussen een individuele werkgever en een individuele werknemer

Selectie van 'evidence based practices' bij uitstroom uit bijstand

	'Leading practice'	Toelichting en bron
19.	Intensieve begeleiding, korte lijn tussen uitkeringsverschaffer en cliënt	De afgelopen dertig jaar zijn talloze remedies voorbijgekomen, van digitale zoekborden tot sollicitatieplicht. Toch blijkt uit een stroom evaluaties en ander onderzoek dat persoonlijke aandacht, 'strengere' coaching en sturende feedback het meest effectief zijn. die aandacht kan ook van een intermediair komen (trainer, sportinstructeur, werkgever),
20.	Bestandskennis: weten wat cliëntprofielen zijn	Op dit moment is regelgeving van het Min SZW bijna extreem gericht op fraudebestrijding en rechtmatigheid. Zelfs naar de opleiding – de meest bepalende factor voor arbeidsmarkt- en re-integratiekansen – wordt in de 'bijstandsuitkeringsstatistiek' niet gevraagd. De regelgeving lokt ook een eenzijdig gebruik van de deskundigheid van de bijstandsconsulent uit (wettoepassing in plaats van re-integratie)
21.	Realistisch verhaal aan cliënten voorhouden over maatschappelijke verwachtingen en functie-eisen op de arbeidsmarkt, einde aan slachtofferschap	De politieke boodschap dat er voor iedereen plaats is op de arbeidsmarkt dan wel plaats moet zijn, wekt verkeerde verwachtingen. Zelfs voor laaggeschoolde beroepen is een behoorlijk ambitieniveau nodig en een rugzak met 'soft skills' en werknemersvaardigheden
22.	Oog voor gezin en wooncontext. Bij langdurig werklozen kan interventie gericht op activering van gezins- en buurtgenoten stagnatie doorbreken	Probleem is dat uitkeringsgeld 'koppengeld' is: gebonden aan individuen. Het is financieel lastig om omgevingsinterventies rond te krijgen
23.	Meer 'koopmansgeld' in participatiewet. Bij traject voor cliënt en plaatsing bij een werkgever is een gereedschapskist nodig. Elke cliënt of een werkgever met een goed plan, zou bij Sociale Zaken terecht moeten kunnen	Participatiewet laat heel weinig onderhandelingsruimte. Is sterk op rechtmatigheid gericht, controle op uitgaven tot op microniveau. Dat gaat ten koste van de doelmatigheid

Selectie van 'evidence based practices' bij armoedebestrijding

	'Leading practice'	Toelichting en bron
24.	Functioneel gemengde wijken: werkfuncties in woonwijken, veel prikkels in dagelijkse omgeving	Deze 'leading practices' komen vaak voor in armoedestrategieën van 'emerging economies'.
25.	Werkplekken en markten bereikbaar maken: routes tussen wijken, openbaar vervoer	Kanttekening: schrappen van fietsroute tussen Slaaghwijk en Noord door Ons Buiten is legendarisch gemiste kans
26.	Drempelverlaging naar formele arbeidsmarkt door informele arbeid mogelijk te maken	Kanttekening: moet bij je passen. In de koopmanscultuur van Amsterdam is informele arbeid een erkend instrument, in het meer formele Den Haag is het niet aan de orde
27.	Toegang tot microkrediet, bij voorkeur in groepsverband (garant staan voor elkaar, daarmee solidariteit aanboren). Microkrediet is een zeer effectieve strategie geweest in sprong van 'low incomes countries' als Bangladesj en India naar 'middle income country'	Kanttekening: microkrediet is in Europa slechts beperkt aan de orde: de bijstandssystemen maken de stap van 'low income' naar 'lower middel income' onaantrekkelijk. Bovendien is de groepssolidariteit die voor effectieve microfinanciering nodig is, in het geïndividualiseerde Europa moeilijker te mobiliseren
28.	Goedkoop of gratis avondonderwijs voor volwassenen – met name vrouwen - in taal, digitale vaardigheden, gezondheidsleer, geldzaken	
29.	Veiligheid, veilig over straat kunnen, toezicht en aanwezigheid van politie en andere instituties in kwetsbare wijken	

Selectie van 'evidence based practices' bij plaatsing arbeidsgehandicapten

	'Leading practice'	Toelichting en bron
30.	Er zijn zorgen dat strenge indicatiestelling jongeren met een aangeboren neurologische handicap onzichtbaar maakt en naar bijstand, schooluitval of 'bankzitten' duwt.	De voorziening voor jonggehandicapten – de Wajong – is gesloten en laat geen nieuwkomers meer toe. Nieuwe aanwas is niet of niet voldoende in beeld bij instanties. Wat gebeurt er met die mensen?
31.	'Job carving': banen scheppen door afzonderen van werkzaamheden die voor arbeidsgehandicapten geschikt zijn uit andere functies. Er zijn succesvolle voorbeelden, maar het is twijfelachtig of het ooit om grote aantallen zal gaan	Job carving is instrument in gereedschapskist van human resources managers. Maar 'job broadening' of 'multi skilling' is dat ook: werk gezond houden door er prikkels in te houden buiten de eigenlijke kerntaak
32.	Blijvende loonkostensubsidies. Met name in arbeidsbeperkingen als gevolg van neurologische handicaps (zoals autisme) is een marktconforme productiviteit als gevolg van een beperkte snelheid niet haalbaar. Daar is een tijdelijke gewinningssubsidie niet voldoende	
33.	Blijvende beschutte werkgelegenheid. Verwachting is dat bij huidige productiviteitsdruk in het beroepsleven een groot deel van het AG-bestand niet blijvend kan intreden. Collectief gefinancierde sw-bedrijven en sociale ondernemingen blijven nodig	Analyses van het uvw wijzen uit dat veel arbeidsgehandicapten dermate veel werkplek- en werkprocesaangepassing nodig hebben, dat het reguliere bedrijfsleven daar niet meer aan kan voldoen.